

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. Vlt. Solvuntur adversariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

tus & ex qua fluunt passionēs illius obiecti, & quæ est mediū in secunda demonstratione, vt entitas in metaph. mobilitas in naturali:] Sic ille. Hæc conclusio est expressa Arist. 2.6.7. & 8. metaph. sed præcipue 4. lib. vbi sic ait, in principio illius loquens de metaphysica. [Est scientia quæ speculatur ens prout ens est.] & 10. sic ait [Nulla namque cæterarum vniuersaliter de ente, prout ens est considerat] præter hanc; & 10.4. sic inquit [Patet itaque vnius scientiæ esse, & entia prout entia sunt speculari] & paulo post. [Manifestum igitur (inquit) quia entia vnius est scientiæ speculari in quantum entia.] Quibus omnibus in locis ait Dñs Thomas explicando Aristotelem, verba hæc: scientia est quæ speculatur ens secundum quod ens, & secundum quod habet entitatem.

Ex his omnibus locis Aristotelis sic colligo, quia quando respectu alicuius principij tendentis circa aliquod subiectum reduplicatur tale subiectum, in illo ratio formalis terminativa ipsius, est ratio formaliter constitutiva illius secundum esse quod reduplicat: v. g. quia visio beatifica tendit in Deum vt Deum, Deitas formaliter constituens illum in illo esse Dei reduplicato, est ratio formalis terminativa visionis; ergo si Theologia tendit in ens vt ens, entitas vt entitas quæ constituit illud erit ratio formalis Theologiæ.

Probatur ratione, quia illa est ratio formalis terminativa in omnium sententia, Dñi Thomæ, & Aristotelem sequentium, quæ est ratio formaliter constituens adequatè subiectum in eo esse quod præcipue attingitur à scientia; & ideo humanitas est ratio formalis terminativa scientiæ de homine; quia humanitas constituit formaliter hominem in esse hominis, quod esse, quod primario, & principaliter à scientia de homine attingitur; & idem est de diuinitate respectu Dei in ordine ad Theologiam per se infusam; sed entitas vt entitas est ratio formalis adequatè constituens ens in quantum ens, sicut albedo constituit album, & est esse quod præcipue attingit Theologia naturalis, vt ex locis Aristotelis, & Diui Thomæ patet; ergo entitas vt entitas, &c.

SECTIO VLTIMA.

Soluantur argumenta Adversariorum.

AD primum primæ, negatur quod scientiæ vtantur abstractione vt constituent obiectum in esse scibilis, nam vt patet ex Diuo Thomæ, & ex Aristotele obiectum ex se ipso est scibile ante ipsam scientiam; quia scibilitas est capacitas seu aptitudo proxima quæ datur ex parte obiecti ad distinguendam scientiam ab alijs, & constituendam illam, ac specificandam, ac proinde debet supponi ante omnem scientiam, quia est causa illius, causa enim supponitur ante effectum; ergo obiectum cum sua scibilitate, cum sit causa specificativa scientiæ supponitur ante ipsam; ergo non potest vti scientia abstractione, vt constituat obiectum in esse scibilis, quia iam scientia esset prior & esset posterior respectu scibilitatis obiecti; & è contra scibilitas obiecti esset etiam prior, & posterior respectu scientiæ.

Quare absolute dicendum est nullo modo constitui obiectum in esse scibilis per abstractionem, sed per aptitudinem proximam iam dictam, connotando principia ad quæ vltima resolutio specificationis scientiæ reducitur hac gradatione, vt scientia medijs actibus distinguatur, & specificetur per ordinem ad cognoscibilitatem distinctam à quacunque alia alterius obiecti, talisque cognoscibilitas dicatur taliter distincta vel per connectionem, connotationem, vel relationem ad talia distincta principia, in quibus totus ordo specificationis sistit, ac terminatur tanquam in fine vltimo illius, & ideo S. Thom. 2.2. quæst. 2. art. 1. ex parte obiecti scientias distinguit per principia seu per præmissas demonstrationis, quæ sunt obiectum formale propter quod; neque vero agit solum de scientia æquali, sed de scientia habituali totali, quia fidem distinguit per primam veritatem in dicendo, & articulos fidei, quæ sunt principia ex quibus movetur fides in alia obiecta. Item 6. metaph. lect. 1. ostendit cum Aristotele scientias discriminari pro definitionum discrimine; definitio enim principium est, & 1. part. quæst. 1. art. 3. & quæst. 77. art. 3. distinguit actus videndi intellectualiter, & corporee pro varietate luminum, quæ sunt obiectum formale propter quod.

Ad secundum, respondetur concedendo res eo esse perfectiores quò magis abstrahunt à materia, non ita vt ipsa abstractio sit ratio formalis constituendi res in esse intelligibilem; quia vt iam sæpe diximus intelligibilitas est ratio constituendi res in esse intelligibilem, quæ intelligibilitas nihil aliud est quam aptitudo proxima vt diximus; vnde minime est abstractio; nam abstractio à materia si sumatur secundum rem est negatio materiæ, & hoc modo non est intelligibilitas, quia intelligibilitas, vt patet in tractatu de veritate, consistit in alia negatione, de qua ibi loquimur late: si autem sumatur abstractio pro ea quæ intellectualis est, & actiue est actus intellectus cognoscens rem sine materia: & si sumatur passiue, est denominatio extrinseca ab ipsa cognitione, atqui intelligibilitas minime est cognitio, nec denominatio extrinseca à tali cognitione, sed potius est obiectum formale cognitionis præsuppositum ad illam, & prius illa, vnde minime ipsa, cum talis cognitio non possit esse prior se.

Ex quibus omnibus colligo abstractionem realem à materia esse individuum perfectioris cognoscibilitatis; ex eo enim quod aliqua res spiritualis est abstracta secundum rem à materia, & quia est spiritualis, & abstracta ab illa est perfectior in sua entitate, vnde perfectior in sua intelligibilitate; vnde cum ambæ negationes, seu proprietates, intelligibilitas nimirum, & abstractio radiceantur in perfectiori essentia, recte ab vna ad aliam fit argumentum, non tanquam à rationibus formalibus, id est non ex eo quod vna sit ratio formalis alterius, quia nec cognoscibilitas est ratio formalis abstractionis, nec abstractio est ratio formalis cognoscibilitatis, sed solum quia radiceantur vt dixi in vna radice, & quia ambæ consequuntur necessario ad illam. Deinde negatur ly, similiter, quia error potest tendere in obiectum abstractius à materia obiecto scientiæ, & nihilominus talis error, nec certitudinem, nec evidentiam habebit. Quare non potest dici ideo præcise habere certitudinem, & evidentiam aliquam

aliquam cognitionem, quia tendat in obiectum abstractum, unde negatur ultima pars illius argumenti.

Ad primum secundæ sententiæ respondetur distinguendo maiorem: est evidens, id est, evidenter cognoscibilis, non per denominationem extrinsecam ab habitu scientiæ, sed per cognoscibilitatem iam sapè explicatam, & in hoc sensu concedo; est evidens actualiter & extrinsecè nego: quia ut sic non est obiectum formale, sed potius extrinsecus effectus formalis scientiæ, & posterior illa, ut iam probatum reliquitur; ad minorem negatur quod evidenter cognoscibile sit à scientia, imo potius ut sic supponitur ante illam.

Ad ultimum respondetur distinguendo maiorem; quod est distinctum extrinsecè, & se habet ex parte obiecti constituens illud in esse motivi, & præsupponitur ante scientiam concedo; Quod est distinctum à posteriori, & sequitur ipsam scientiam nego: cum autem sic se habeant esse illuminatum, & illustratum, sequanturque ad ipsam scientiam, ideoque non sunt obiectum formale sub quo illius.

QVÆSTIO VI.

Vtrum Theologia naturalis sit simpliciter vera & propria Sapientia?

SECTIO I.

Sententia adversaria proponitur.

Prima sententia asserens Theologiam naturalem non esse sapientiam: sic probatur.

Primo, quia ut asserit Aristoteles, 1. *Magnorum moralium*, sapientia hæc scientia, & intellectus constat, sed Theologia naturalis non constat ex scientia, & intellectu; ergo non est sapientia; minor sic probatur. Quia intellectus tendit in principia, scientia tantum in conclusiones tendit; ergo solum est scientia, unde non est simul scientia, & intellectus, & sic non erit sapientia.

2. Secundo, sapientia est maxima inter omnes virtutes intellectuales iudicans, & ordinans illas, ut colligitur ex Aristotele 2. *Metaph.* sed Theologia naturalis non potest esse maxima inter omnes virtutes intellectuales; ergo non est sapientia: minor sic probatur; quia implicat quod Theologia nostra sit altior quam habitus principiorum à quo illa procedit, quia effectus non excedit causam.

3. Tertiò, Quia sapientia debet esse certior, & evidentior omni scientia, sed mathematica excedit Theologiam naturalem incertitudine, & evidentia; ergo Theologia naturalis non est certior, & evidentior omni scientia, unde non est sapientia.

SECTIO II.

Aliqua notantur ad nostram sententiam explicandam.

Advertendum est duplicem esse acceptionem sapientiæ. Primo enim accipitur sapientia pro quocunque habitu intellectivo cuiuscunque

R. P. Ildeph. de Penafel, Theol. Schol. Tom. I.

generis sit, sive sit scientificus sive non; dum tamen sit ita præstans, ut certissime sine periculo errandi, ac firmissimè in sui obiecti cognitione versetur, in hac acceptione docet Aristoteles 1. *metaph.* & 10. *Magnorum moralium*, cap. 3. 5. & 6. *Ethic.* cap. 7. generali quadam ratione sapientem appellari, qui in sua arte, aut scientia exactissimus est, illamque perfecte caller, & qui non tantum scit, aut cognoscit ea quæ ex principiis deducuntur, sed etiam cognoscit ipsa principia, rationemque suæ artis tradit inquirenti, cur hoc, vel illo modo operetur tali arte ductus: Hoc exprimit his verbis lib. 1. *Metaph.* Artificesque iis, qui experientia rerum valent sapientiores esse arbitramur id quod ex eo accidit, quod illi causam sciunt, ij non item & in hoc sensu loquutus est D. Thomas 1. *part. quæst.* 1. art. 6. in corpore ubi sic ait. [ille sapiens dicitur in vnoquoque genere qui considerat altissimam causam illius generis, ut in genere ædificij artifex qui disponit formam domus dicitur sapiens, & architector respectu inferiorum artificum] unde dicitur 1. *Corinthiorum* 13. at sapiens architector fundamentum posuit, & rursus in genere totius humanæ vitæ prudens, sapiens dicitur, in quantum ordinat humanos actus ad debitum finem; unde dicitur *Proverbiorum* 1. Sapientia est viro prudentia.

Secundò, sumitur sapientia latissime non propter denotat determinatum aliquem habitum ut asserit eximius Doctor Pater Franciscus Suarez; sed pro rectitudine quadam intellectuali ad bene iudicandum de rebus omnibus consurgente ex perfecta consequentia scientiarum omnium ad eum modum, quo iustitia in vna acceptione non significat unum habitum in particulari, sed coniunctionem omnium virtutum moralium, & in hac acceptione definivit illam Cicero 4. *Tusculanarum*, & 1. *de Officiis*, dum ait: sapientia est rerum humanarum, atque divinarum causarumque, quibus hæc continentur, scientia.

Tertiò, accipitur sapientia propriissime, pro quodam habitu intellectus scientifico & determinato, qui perfectione ac præstantia superat omnes scientias naturales, ac de rebus perfectissimis summaque omnium causarum causa Deo nimirum maxima delectatione agit, & quia in hac acceptione sapientia maxima certitudine, ac evidentia, qua fruitur maximopere, nimumque oblectet mentem sapida scientia nuncupatur, & in hoc sensu agit de illa Arist. 1. *met.* cap. 2. & lib. 2. cap. 1. & lib. 3. cap. 2. 6. *artic.* cap. 2. cui hæc conditiones, & proprietates adscribit lib. 2. *met.* cap. 2.

Prima conditio sapientiæ est ut agat de præstantissimis naturis, per universalissima principia, iudicando de ipsis principiis, & etiam ut agat de altissima totius univ. causa. Hanc conditionem tradunt Aristoteles & D. Aug. Arist. loco citato, & 6. *Ethic.* c. 1. his verbis: constat igitur ex his sapientiam esse rerum præstantissimarum naturam scientiam sapientem; igitur non solum ea, quæ ex principiis sunt cognoscere, sed etiam circa principia ipsa verum dicere oportet, quæ verba etiam repetit, 1. *mag. mor.* cap. 33. D. Aug. lib. 2. *de Trinitate*, his verbis; hæc sapientiæ & scientiæ recta distinctio, ut ad sapientem pertineat æternarum rerum cognitio intellectualis: ad scientiam vero temporalium rationalis cognitio, ultimum autem partem conditionis tradidit D. Thom. 1. *p. q.* 1. art. 6. in corpore, sic, Ille igitur qui

E 2 considerat